

מסורת הש"ס

כל הנשבעין פרק שביעי שבועות

מו.

עין משפט גזר מצוה

בר א ב מיי פ"א מהל' סכנות ה' ו סמג
עשין טו"ע ח"מ ס' פט ענין ד'
בה ג ד מיי שם ה' ח טו"ע שם ענין ה'
ועיי' שם:
בו ה מיי פ"ד מהל' גולה
הלכה ד סמג עשין עג
טו"ע ח"מ ס' כ סעיף כ:
בו ו מיי שם הלכה ה
טו"ע שם ענין ה'.

רבינו חננאל (המשך)
זמן שעובר עליו (בכור)
[שמו] לא תלין פטולת
שכיר הרי זה נשבע
ונטל. ואם לאו אינו
נשבע. א"ר יהודה אימתי
בזמן שאמר לו תן שכיר
ז' וז' והוא אמר נתקבלת
מזון דניו וזה או שאמר
לו ב' קצצתי לי והוא
אומר א' אבל אמר לא
שכרתי. או שאמר לו
שכרתי ונתתי לך שכר
המוציא מחבורו עליו
ההוא. ומתקיי' עלה ע"י
קצץ בזמנו נשבע ונטל
ל' יהודה ולא רבנן
השתא בשכיר דמחמיר ר'
יהודה ואמר אינו נשבע
אלא עד שתהא שם מקצת
הדרא מקילי רבנן ואמרי
א"ר' לית שם מקצת
הדרא נשבע ונטל היכא
דמקיל ר' יהודה בקציצה
ואמר נשבע ונטל מחמיר
רבנן ואמרי לא. ואלא
הא דתני רבה בר שמואל
קצץ המוציא מחבורו עליו
ההוא. ואי לא מייתי
ראיה פקע מני לא ר'
יהודה. דהא ר"י תני
בזמנו נשבע ונטל ולא
רבנן דאי רבנן הא אמרי
לעולם נשבע ונטל. אלא
ר' יהודה ורבנן דמתניין
בסא פליגי ר' יהודה
הא היכא דאיכא כעושה
דאורייתא על בעה"ב
בזמן שמוחזקת טענה
תקינו ליה רבנן לשכיר
להיות נשבע ונטל. אבל
בשבעה דרבנן תקנתא
היא לישבע בעה"ב. ועוד
תקנה לישבע השכיר
דהיא תקנתא לתקנתא
עבדו. ורבנן סבירי
אפילו בשבעה דרבנן
עבדו תקנתא לשכיר.
אבל קציצה דברי הכל
ג' ודאי דכיר לה:
הגגול כיצד היו מעדיין
אותו שוכנס לתוך ביתו
למשכנו שלא ברשות
כר'. ואקשינן דלמא לא
האי מאן דנקיט מגלגל
ותובליא. ואמר אילן
ואגוריה לירקלא דפלגני
ואישתבחו גזיר לא אמרין
דדאי הוא גזיר ליה מאי
טעמא עבדי איניש דגזיר
ולא עבדי. ואוקימנא
למתניין שבכנס לביתו
ומשכנו ולא ידעי

רישא וסיפא בראיה. ואיירי כולה ששכרו עדים וא"ת ניוחיו
עדים מאי קאמרי דכה"ג דייק בכה"ג (ב"ד דף מה). דהלכתא
לאומן ו"ל כגון דלל ידעי עדים כמה קצץ והתם נמי ה"מ לשנויי הכי
וצללו הכי משני התם שפיר: ק"ל קצצתי ק"ל אלא אחת. ע"כ איירי
כגון דלמר שעדיין לא פרע אותה
אחת דלי פרעה כבר ה"ל כופר הכל
וצסמון מוקמי' לה כרבי יהודה דבעי
הודאה במקלף וקשה דבעדן זמנו אמאי
המע"ה והא מפרש לעיל טעמא
משום דחזקה אין צעה"כ עובר צבל
תלין ואין שכיר משהה שכרו והכא
הרי השהה והרי עבר:

בדרבנן תקנתא הוא. פירוש
שזריך לתקן שצוה וגם
לעוקרה ממקום שצוה לאוהי
להיות דהיינו צבל הבית ולא עבדי
תקנתא לתקנתא ולא כמו שפירש
הקונט' תקנתא היא דלרצ נחמן
דלמר משענין אותו שצוה היסת
שהרי אותה שצוה לא היסת צימי
מנאס דתקן אין לך בידי פטור
ואמרינן נמי בפ"ג דקידושין (דף מג.)
והשתא דמקון רבנן שצוה היסת:
ורבנן סביר דבדרבנן נמי עבדינן
תקנתא. לא דמי להא דלמר'
בפרק שצוה הדיין (לעיל דף מה).
גזי שנגדו חסוד על השצוה
דמדרבנן לא מפסינן שצוה דתקנתא
לתקנתא לא עבדינן דהסת צמלה
נתקנה על החסוד ולא רצו לעוקרה
אצל הכא מעיקרא מתקני' לה
על השכיר:

עביר איניש דגזיר ודא עבד.
פירש צרוקא דוקא כהסת
אדם אצל צמוחזק לך לא וכן נראה
וא"ת צללו הכי מהימן צמגו דלי צעי
אמר דצוה מנייה דמרינן דלמרינן
בכה"ה (ב"ד דף לו). האי מאן דנקיט
מגלגל ותובליא צדיה ואמר אילן
ואגוריה לירקלא דפלגני דצוהיה
ניהלי מהימן דלא חסוד איניש למגיד
דקלא דללו דליה ו"ל דהסת איירי
צלקיט פירות ולכסי נקט מגלגל
ותובליא ולפון גדיה דשייכא צלקיט
ממריס ולהכי נאמן שדרך הוא למכור
פירות אצל הכא איירי צלקיט
הדקל ולהכי נקט נרגא ואילן
ואקטליה דלין דרך למכור אילן העושה
פירות לקציה וכן מוכח דהדיא
צמחזל (ב"ד דף טז: ושם) דלא מהימן
אקציה דלוקי הא דתניא שורי הרגת
נטיעמי קלף והלא אומר אתה אחרת
לי להוכיח אתה אחרת לי לקולא פטור
צשור העומד להריגה ואילן העומד
לקציה: **בבבוענו** ב"ב' הנימאין
תחת כנפיו. והכירו העדים במקלפתם
והוא טוען שהטעמן יותר ממנה שראו
העדים והיה נראה מתוך פ' זה דאין
הלכה כר' חייא דלמר צ"מ ד'
מנה לי צידך והלא אומר אין לך צידך כלום והעדים מעידים שיש לו נ' ונתן לו נ' וישבע על השאך שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת
עדים מק"ו דהא הכא לא חשיב העדאת עדים כהודאת מקלפת מדקאמר ר' יהודה עד שמהא שם הודאה במקלפת הטענה ור"י אומר
דאינה ראיה דליכא לאוקומי כגון שהחזיר לו כבר מה שראו העדים וממאי דלמר' התם) אס אימתא לדר' חייא קמיימתא אינה ראיה
ד"ג אמר' פ' המדיר (כמוצות דף ע:). אס אימתא לדר' הווא דלמר יכולה אשה שחאמר כו' ובע"ג דפסיק התם בפרק צמרא
(דף קו:). כוותיה וקלף היה נראה להביא ראיה דהלכה כר' חייא דממוכה צפ"ק דצ"מ (דף ה:). דר' חייא כרצנן דר"ג דפטרי טענו
מתין והודה לו בשעורין דמוקי תרי קראי הוא וזה חד להודה במקלפת הטענה וחד להודה ממין הטענה והכי קיימא לן
דפטור וה"ר יוסף צ"ח כיון דאמר ר' יהודה ראווה שהטעמן כליס תחת כנפיו ויצא

רישא וסיפא בראיה. רישא (י) נהי דקמני נשבע ונטל ליתיה אלא שצוה
תחלה עדים ששכרו: ראיה דלשם קפני. ראיה המחייבת את צעה"כ
לשם קמני: ראיה דלשצוה. שאינה צאה אלא לגלגל את השצוה
על השכיר לא קמני: והא מני רבה בר שמואל כו'. הך (י) מתניין
לעיל: כל זמן שהעדים ביד אומן.
דבעל הבית הוא המוציא מחבורו עליו
הראיה להביא עדים שלא קצץ אלא
אחת: רבי יהודה היא כו'. והכא מני
שצוה אצל בעל הבית היא מן התורה
שהרי מודה במקלפת: אחמורי מחמיר.
על השכיר למשקל שצוה מיניה
ושדיה על צבל הבית: אלא קצץ
ר' יהודה היא ולא רבנן. בתמיה. הא
דקמני דלקציה נשבע שכיר רבי
יהודה קאמר לה ולא רבנן השתא
היכא דמחמיר ר' יהודה אשכיר כגון
צשאין מקלפת הודאה אצל בעל הבית
מקלין רבנן אשכיר והימניהו שצוה:
אלא צאה פליגי כו'. ועולם קצץ
ר' יהודה ולא רבנן והא דתני רבה
בר שמואל רבנן היא ודקשיא לך
השתא היכא דמחמיר ר' יהודה כו'
אין וצאה פליגי רבי יהודה סבר
דלאורייתא עבדו רבנן תקנתא לשכיר
היכא דליכא אצל בעל הבית שצוה
לאורייתא עבדו רבנן תקנה לשכיר
למיפסיה לשצוה עליה אצל דלרבנן
תקנה היא ותקנתא לתקנתא לא
עבדינן היכא דאין שם מקלפת הודאה
דלא רמיה אצל בעל הבית אלא שצוה
היסת דרבנן היא גופה תקנתא היא
כרצ נחמן ותקנתא לתקנתא להפכה
קציצה מוכר דכירי לה ברפש
איניש: אינו והא תני רבה
בר שמואל קצץ המוציא
מחבורו עליו הראיה ואי
לא מייתי האומן ראיה
פקעי' אמאי פקעי' ישבע
בעה"ב: ופריך רב נחמן
לדריין קמני או יכא
ראיה ששתיס קצץ לו
ויטול או ישבע בעה"ב
ופקע: ומתובנין עליה
הנותן טליתו לאומן אומן
אומר ב' קצצתי לי והוא
אומר א'. כל כן שהטלית
ביד אומן על בעה"ב
להבוא ראיה. נתנו לו
בזמנו נשבע ונטל אחר
זמנו המוציא מחבורו עליו
ההוא. קמני מיהא בזמנו
נשבע ונטל. אמאי ישבע
בעה"ב. דהא קציצה
היא. ואמרת קציצה ודאי
מירכר דכיר לה בעה"ב.
ופריך רב נחמן בר יצחק
הא מתנינא ר' יהודה
היא. דאמר כל זמן
שבבעה"ב מודה במקלפת
בזמן שטוען האומן כי
ב' קצצתי לי ואחא חייב
לתת לי שתיין. ובעה"ב
אומר אין לך בידי אלא
אחת לפי שלא קצצתי
לך אלא א' והשבעה
נוטה על בעה"ב לישבע
ולפטור. השכיר נשבע
ונטל: ואמרינן הי' ר'
יהודה אי גימא ר' יהודה
דמתניין והא מחמיר
הוא לשכיר דאמר לעולם
אין השכיר נשבע ונטל
[אלא] אם יש מקלפת
הודאה שטוען השכיר
בכל מודה לו בעל הבית
כי נשאר לך אצלי עדיין:
אלא ר' יהודה דבריייתא
הוא דתניא שכיר כל (י)

(א) [לעיל מה:]. (ב) [פ' טו:].
מלשון פקעה כדיר מדרס
טו:]. (ג) [ב"מ ק"ח:]. (ד) [ב"מ
מ:]. (ה) [לעיל מה:]. (ו) [ב"מ
(א) [ב"מ ק"ח:]. (ז) [ב"מ ק"ח:].
ל: ד"ה חילול ואגדריא].
(ח) [דף כ' ושם].

מוסף רש"י
בזמנו נשבע ונטל.
כלומר אם צומט מוטען,
דקין נשבע ונטל, דהיינו
מן השבעין וטענין
שכיר צומט נשבע ונטל
וטעמא משום דבעל
הבית טרוד צמיעולו
הימניהו לשכיר (דש"ס
ב"ב חח:). עבר זמנו.
אחר שקטעה הממה,
המוציא מחבורו. שכיר
(שם).

רבינו חננאל
רישא וסיפא בראיה ניהו
מיהא ראיה דלישם
פירוש כי אם יש
לו לתובע ראיה משלם
הנחבב ואם אין לו
ראיה פטור תני. [ראיה
דשבתה] שאפי' יש לו
ראיה נשבע ונטל לא
תני והלכה (א) ברפש
ליה שמואל כי האומן
אם טוען ב' קצצתי
לך ובעל הבית
אומר א' קצצתי לך
בזו ישבע בעל הבית
ויפסיד האומן. מאי טעמא
קציצה מוכר דכירי לה
איניש: אינו והא תני רבה
בר שמואל קצץ המוציא
מחבורו עליו הראיה ואי
לא מייתי האומן ראיה
פקעי' אמאי פקעי' ישבע
בעה"ב: ופריך רב נחמן
לדריין קמני או יכא
ראיה ששתיס קצץ לו
ויטול או ישבע בעה"ב
ופקע: ומתובנין עליה
הנותן טליתו לאומן אומן
אומר ב' קצצתי לי והוא
אומר א'. כל כן שהטלית
ביד אומן על בעה"ב
להבוא ראיה. נתנו לו
בזמנו נשבע ונטל אחר
זמנו המוציא מחבורו עליו
ההוא. קמני מיהא בזמנו
נשבע ונטל. אמאי ישבע
בעה"ב. דהא קציצה
היא. ואמרת קציצה ודאי
מירכר דכיר לה בעה"ב.
ופריך רב נחמן בר יצחק
הא מתנינא ר' יהודה
היא. דאמר כל זמן
שבבעה"ב מודה במקלפת
בזמן שטוען האומן כי
ב' קצצתי לי ואחא חייב
לתת לי שתיין. ובעה"ב
אומר אין לך בידי אלא
אחת לפי שלא קצצתי
לך אלא א' והשבעה
נוטה על בעה"ב לישבע
ולפטור. השכיר נשבע
ונטל: ואמרינן הי' ר'
יהודה אי גימא ר' יהודה
דמתניין והא מחמיר
הוא לשכיר דאמר לעולם
אין השכיר נשבע ונטל
[אלא] אם יש מקלפת
הודאה שטוען השכיר
בכל מודה לו בעל הבית
כי נשאר לך אצלי עדיין:
אלא ר' יהודה דבריייתא
הוא דתניא שכיר כל (י)

(א) אולי ז"ל והלכה כמו שצלה
שמואל לבי רבי כי האומן וכו'.
(ב) אולי כן היסת נכנסת צמני
נמ'.
(ג) רש"י וכל השלושים לא
פירשו כן.

דאיכא

דאיכא

דאיכא

דאיכא